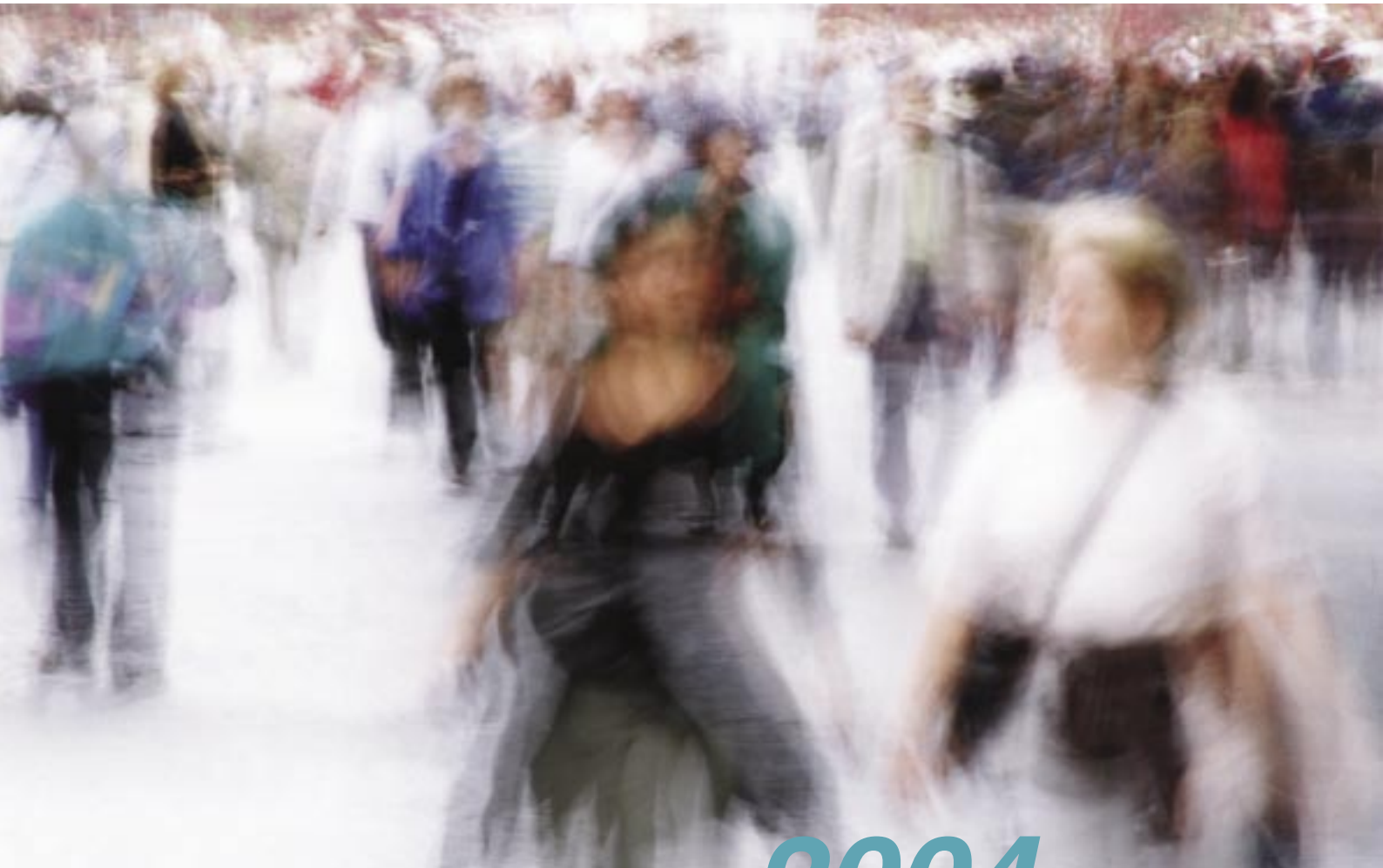

Migrationverket

2004

– och vägen framåt

*”Viktiga steg
mot förändring”*

GD har ordet

Arbetet på Migrationsverket präglas av mötet med utsatta människor som har brutit upp från sina hemländer för att söka en tryggare tillvaro. En del av dem har tvingats på flykt på grund av förföljelse. Vår viktigaste uppgift är att ge dem som är i behov av skydd en fristad i Sverige.

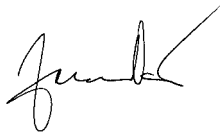
Samtidigt ingår det i vårt uppdrag att upprätthålla den reglerade invandringen. Vi ska bland annat pröva ansökningar från människor som vill komma till Sverige för att arbeta, studera eller bilda familj.

Migrationsverkets beslut är ofta av avgörande betydelse för människors livsvillkor. Det är viktigt att vi gör en rättssäker prövning och ger besked så snabbt som möjligt så att människor inte hålls i ovisshet om sin framtid.

För att möta de krav som ställs på verksamheten, har vi inlett ett förändringsarbete på verket. Vi har bland annat lagt grunden till en ny organisation som träder i kraft den 1 januari 2005. Syftet är att stärka rättssäkerheten för de sökande och skapa en effektivare och mer sammanhållen myndighet. Detta arbete har präglat min tid sedan jag tillträdde som generaldirektör den 1 mars 2004.

För dem som söker asyl ska väntan vara kort. Under året har verket gjort en särskild insats för att ge besked åt dem som har väntat längst. Samtidigt står vi inför stora utmaningar inom verksamhetsområdena besök och bosättning samt medborgarskap där det krävs fortsatta åtgärder för att korta handläggningstiderna.

Hur väl vi lyckas i vårt uppdrag beror till stor del på mänskliga relationer. Jag ser som en av mina viktigaste uppgifter att utveckla dialogen med de sökande. Om vi kan ge de sökande förutsättningar att bli mer delaktiga i beslutsprocessen, blir utredningarna effektivare och rättssäkerheten stärks. Därmed ökar omvärldens förtroende för myndigheten. Det är en vision som vägleder mig och mina medarbetare på Migrationsverket.

Janna Valik

2004 – Året som gått

Vi lever i en tid då människor har många kontakter med varandra över nationsgränserna – både privat, för studier och i arbetslivet. Det leder till många resor och besök. Och även till att människor byter hemland.

Långt ifrån alla flyttar frivilligt, många människor flyr undan förtryck och svåra levnadsförhållanden.

Allt detta påverkar Migrationsverkets arbete.

Under 2004 prövade vi 142 000 ansökningar om att få vara en kortare eller längre tid i Sverige. Det rörde sig om olika typer av ärenden, alltifrån enkla förlängningar av tillstånd till komplicerade asylansökningar.

Vi har också engagerat oss i olika utvecklingsprojekt som stödjer EU:s nya och blivande medlemsstater när det gäller asyl och migration.

59 000 personer fick uppehållstillstånd i Sverige 2004

Sammanlagt beviljade Migrationsverket och Utlänningsnämnden 58 987 utländska medborgare uppehållstillstånd¹⁾ i Sverige. De fick stanna här av olika skäl.

Skäl för uppehållstillstånd	2004
Skyddsbehov ²⁾	3 430
Humanitära skäl	3 043
Familjeanknytning	22 057
EES-medborgare	14 959
Gäststudier ³⁾	6 021
Adoption	825
Arbetsmarknadsskäl ³⁾	8 529
Övriga	123

1) Förlängningar av tillstånden är inte medräknade.

2) Tillfälliga uppehållstillstånd och kvotflyktingar är medräknade.

3) Många av dessa tillstånd gällde endast korta perioder.

Färre asylsökande – lägre andel får stanna

De senaste åren har allt färre människor sökt skydd i västvärlden undan förföljelse.

Under 2004 tog Sverige emot drygt 23 000 asylsökande, en minskning med en fjärdedel jämfört med året innan. De flesta kom från Serbien och Montenegro, länder som tillhört Sovjetunionen och olika afrikanska stater.

En allt mindre del av de asylsökande har fått tillstånd att stanna i Sverige senaste åren. Under 2004 beviljade Migrationsverket var tionde asylsökande uppehållstillstånd. Minskningen beror på att färre sökande har haft asylskäl.

Sammanlagt beviljade Migrationsverket 3 399 asylansökningar* under 2004. Enligt vår bedömning hade en tredjedel av dem skyddsbehov. Av de övriga fick de allra flesta stanna av humanitära skäl.

Många överklagar Migrationsverkets avslagsbeslut till Utlänningsnämnden, som 2004 ändrade verkets beslut i sex procent av ärendena.

* I siffran ingår inte tillfälliga tillstånd och kvotflyktingar.

Vi halverade antalet öppna ärenden

Migrationsverket fattade under året beslut i 35 308 asylärenden – det högsta antalet på tio år.

Vid årets slut var det nästan hälften så många asylsökande som väntade på beslut från Migrationsverket som vid samma tid 2003. Våra öppna ärenden var färre och yngre än på mycket länge. Det innebär att vi på ett avgörande sätt förbättrat vårt resultat.

Det finns flera orsaker till detta, bland annat har de medarbetare som verket anställde för ett par år sedan hunnit bli erfarna och effektiva. Vi har haft god hjälp av den

personalstyrka som vi kunde inrätta med hjälp av ett extra tillskott från regeringen. Dessutom var de enheter som har hand om vår snabba hantering av ärenden, se nedan, fullt utbyggda.

Att verkets genomsnittliga handläggningstid trots allt ökade berodde främst på att vi avgjorde många äldre ärenden.

Under året var det endast åtta procent av de sökande som visade upp pass när de sökte asyl. En oklar identitet är ett stort hinder för en snabb och rättssäker prövning. Den för också med sig en lång och ibland påfrestande väntan i vårt mottagningssystem.

En fjärdedel avvisades efter en snabb prövning

Sedan ett par år tillbaka delar vi upp alla nya asylärenden i två grupper – de som kan avgöras snabbt och de som vi utreder mer djupgående.

Till den första gruppen hör ansökningar som lämnats in av personer som uppenbart saknar behov av skydd. Ansökningar som ska handläggas av något annat land hör också hit. Alla ärenden prövas individuellt.

Vi avgjorde en fjärdedel av årets asylansökningar i vår snabba hantering. Här är *Dublinförordningen*, som avgör vilket EU-land* som ska avgöra ansökan, och *Eurodac*, EU:s fingeravtrycksregister, viktiga hjälpmedel.

* Även Norge och Island omfattas av förordningen.

Nytt arbetssätt för ökad rättssäkerhet

De flesta asylärenden kräver en mer utförlig utredning. Vi håller nu på att införa ett nytt sätt att handlägga asylärenden som innebär större öppenhet och ett ökat inslag av muntlighet. Syftet är främst att stärka rättssäkerheten.

Färre inskrivna i verkets mottagningssystem

Medan de asylsökande väntar på beslut kan de antingen bo i verkets lägenheter eller ordna sitt boende på egen hand. Under året har vi haft ungefär lika många asylsökande i vardera typen av boende. De inskrivna i mottagningssystemet har minskat med en tiondel till 38 900 sedan 2003.

Fler lämnade Sverige självmant

De asylsökande som får slutgiltiga avslagsbeslut ska lämna landet. Antingen återvänder de självmant eller också verkställer polisen avvisningen.

Enligt våra registreringar lämnade cirka 10 000 personer Sverige självmant efter att ha fått avslag på sin asylansökan, vilket är en ökning med drygt tio procent jämfört med året innan.

Trots detta har ett ökat antal personer med av- eller utvisningsbeslut blivit kvar i Sverige. De som fått slutgiltiga avslagsbeslut har med andra ord inte lämnat landet i samma takt som myndigheterna fattat beslut. Migrationsverket har därför tagit fram en plan för att effektivisera arbetet med återvändande under 2005.

De största grupperna som i slutet av året hade avvisningsbeslut kom från forna Sovjet, Serbien och Montenegro samt Irak.

Vi satsade på de asylsökande barnen

Verket har under året på olika sätt förbättrat arbetet med de asylsökande barnen. När vi gjorde en samlad insats för att utreda de äldsta

ärendena tog vi sikte på att i första hand ge barnfamiljer besked.

Det är viktigt att de asylsökande barnen själva får komma till tals. Under året fortsatte vi vår satsning på att utbilda personal i att intervjua barn. Syftet är att det ska finnas personal med särskild kompetens för att samtala med barn på alla enheter som handlägger asylärenden som rör barn.

Vi har under året uppmärksammat de barn som visar svåra stressreaktioner i form av stark uppgivenhet och apati. Vi vidtog olika åtgärder för dessa barn och vi prioriterade deras ärenden framför andra förtursärenden.

Sammanlagt tog verket emot 388 barn utan någon förälder eller annan vårdnadshavare, vilket är en minskning med en tredjedel. De flesta av dem hörde hemma i Somalia, Serbien och Montenegro, Afghanistan, Kina och Irak.

Familjeband – det vanligaste skälet till bosättning

Familjeband är det vanligaste skälet till att människor söker tillstånd för att bosätta sig i Sverige. Det gångna året tog vi emot drygt 49 000 sådana ansökningar, vilket är en liten

ökning jämfört med tidigare. Åtta av tio sökande fick uppehållstillstånd.

Familjeanknytningsärenden är verkets största och mest tidskrävande kategori vid sidan om asylärendena. Att ärendena tar så mycket tid beror bland annat på att parterna i ett nytt förhållande ska intervjuas muntligt var för sig, ett krav som infördes år 2000.

Verket förberedde under året en rad insatser för att förkorta handläggningstiderna för dessa ärenden.

Många ansökningar från EU:s nya medlemmar

Det märktes tydligt i vår verksamhet att EU fick tio nya medlemsländer den 1 maj 2004. Ansökningarna från EES-området – EU samt Norge, Island, Liechtenstein och Schweiz – ökade med 70 procent till 21 800 ärenden. Ökningen bestod nästan uteslutande av sökande från EU:s tio nya medlemsländer. Nästan 60 procent av dem var polska medborgare, som blev årets största sökargrupp från EES-området. Därefter kom sökande från Tyskland, Storbritannien och Frankrike. Endast två procent fick avslag.

Färre uppehållstillstånd för arbete

EU:s utvidgning påverkade även antalet ansökningar om uppehållstillstånd för arbete. När medborgarna i de nya EU-länderna fick möjlighet att söka tillstånd enligt EES-reglerna den 1 maj, behövde de inte längre söka tillstånd enligt utlänningslagen för att arbeta i Sverige. Det medförde att ansökningar om tillstånd för arbete minskade med drygt en fjärdedel till cirka 13 600.

85 procent av alla ansökningar beviljades, men mycket få personer fick permanenta uppehållstillstånd för arbete, endast 209 personer. De övriga beviljades tillfälliga tillstånd.

Fler ville studera i Sverige

De senaste tre åren har antalet personer utanför EES-området som ansökt om att få studera i Sverige ökat med 35 procent. EU:s utvidgning har haft en viss betydelse också för dessa ärenden. Även när det gäller studier fick medborgarna i de nya medlemsländerna möjlighet att söka enligt EES-reglerna den 1 maj.

Vi tog emot sammanlagt 12 000 ansökningar från studerande (inklusive familjemedlemmar).

De största grupperna kom från Indien, Kina och Pakistan. Omkring 90 procent av ansökningarna beviljades.

Antalet visum ökar igen

De första åren efter 2001, då Sverige blev aktiv medlem i Schengensamarbetet, minskade antalet ansökningar om visum något. Under det gångna året vände den utveckling och visumansökningarna ökade med 15 procent till drygt 173 000.

Ansökningarna lämnas till de svenska utlandsmyndigheterna, som fattade beslut i 98 procent av ärendena. Det är bara de mest svårbedömda ärendena som lämnas över till Migrationsverket.

Nio av tio fick svenskt medborgarskap

Verket tog under året emot cirka 21 000 ansökningar om svenskt medborgarskap. Det är en minskning med en femtedel jämfört med året innan. De flesta sökande var medborgare i Irak, Serbien och Montenegro samt Iran. Knappt nio av tio ansökningar beviljades.

Väntetiden för dem som söker svenskt medborgarskap har ökat de senaste åren och var i genomsnitt tio månader under 2004.

Kostnad – 5 miljarder

Migrationsverkets verksamhet kostade 5 miljarder kronor under 2004. Av den summan gick 80 procent till vårt mottagande av asylsökande.

Våra kostnader ökade med drygt 270 miljoner kronor jämfört med året innan. Ökningen har flera orsaker, framför allt att vi tog ut 700 fler kvotflyktingar* under 2004 än 2003. Dessutom ökade kostnaderna för mottagningsystemet.

Vid årets slut hade verket cirka 3 300 anställda, 60 fler än året innan.

* I samarbete med FN:s flyktingorgan tar verket ut kvotflyktingar, som sedan får bosätta sig i Sverige. Under 2004 tog vi ut 1 700 kvotflyktingar i olika länder.

Vart är vi på väg?

Det är svårt att göra exakta beräkningar av framtida flykting- och migrationsmönster. Verkets planering för de närmaste åren tar fasta på att skapa en robust och samtidigt flexibel organisation, som klarar att ställa om när det sker förändringar i omvärlden. För att öka vår beredskap, förstärker vi samtidigt vår kompetens när det gäller prognoser och omvärldsanalys.

Harmonisering inom EU

En faktor som påverkar vårt arbete är harmoniseringen inom EU av asyl- och migrationspolitiken. Det handlar bland annat om miniminormer för hur flyktingar och invandrare ska tas emot.

Under 2004 beslutade EU om ett gemensamt system för visuminformation (VIS). En person som har rest in i ett Schengenland kan röra sig fritt inom Schengenområdet och därför strävar medlemsländerna efter gemensamma regler och rutiner. Genom VIS ska länderna kunna utbyta information om ansökta, beviljade och avslagna viseringar. Systemet ska inrättas i två etapper och vara fullt

utbyggt i slutet av 2007. Införandet av det nya systemet kräver att Migrationsverket bland annat satsar på IT-utveckling.

Förbereder domstolsprövning

Migrationsverkets verksamhet påverkas också av att den svenska riksdagen antar nya lagar. Enligt ett beslut i riksdagen ska Utlänningsnämnden läggas ner och ersättas av överprövning i domstol. Det innebär att Migrationsverket och den asylsökande möts som två parter när den sökande överklagar. Avgörandet sker genom en dom, och syftet med förfarandet är att stärka rättssäkerheten för de asylsökande. Under 2005 satsar verket bland annat på kompetensutveckling och andra förberedelser så att den nya ordningen kan träda i kraft den 1 januari 2006.

Ökad öppenhet i asylprocessen

Vi kommer att vidta åtgärder för att öka öppenheten i asylprocessen. Det gör vi genom att fullt ut införa ett nytt arbetssätt i asylutredningar. De asylsökande och deras juridiska ombud kommer in tidigare i processen

och inslaget av muntlig förhandling ökar. Dessutom kommer utomstående att kunna ta del av den landinformation som används som grund för beslut i asylärenden. Dokumenten ger bland annat information om mänskliga rättigheter och om den politiska situationen i olika länder.

Underlättar återvändande

Närmast ser vi ett behov av att utveckla vårt arbete med återvändande. Vår uppgift att värna asylrätten förutsätter att de som får avslag lämnar landet. Många blir dock kvar i Sverige en kortare eller längre tid trots att deras beslut om av- eller utvisning har vunnit laga kraft.

Vid utgången av 2004 fanns 8 000 sådana personer inskrivna hos Migrationsverket. Under nästa år kommer vi att göra insatser för öka antalet som faktiskt lämnar landet efter avslag. Det gör vi till exempel genom att tidigt fastställa identiteten hos dem som söker och genom en förbättrad dialog med de sökande. Verket kan också utveckla sitt samarbete med frivilligorganisationer som kan göra insatser både i Sverige och i mottagarlandet för att underlätta ett återvändande.

Fokus på barnens behov

Barn är en särskilt utsatt grupp i vår verksamhet. Asylsökande barn som kommer till Sverige utan någon förälder eller annan vårdnadshavare, ska få besked inom tre månader. Det målet har vi goda förutsättningar att nå inom en nära framtid. Vi fortsätter också att utbilda vår personal när det gäller att hantera asylärenden som rör barn.

Utvecklad dialog med de sökande

Service- och bemötandefrågor kommer att ha en framträdande plats i verkets fortsatta arbete. Verkets mål är att vara framstående i fråga om bemötande och tillgänglighet samt att underlätta för de sökande att aktivt delta i beslutsprocesserna. För att utveckla vår dialog med de sökande, planerar vi bland annat att genomföra brukar- och serviceundersökningar.

För att få ett effektivare flöde av ärenden, planerar verket också att öka det elektroniska inslaget i ärendehantering i linje med regeringens vision om framtidens förvaltning, den så kallade 24-timmarsmyndigheten. Det gäller inte minst att utöka möjligheten för sökande att skicka in ansökan via Internet.

Kortare handläggningstider

Under 2004 satsade vi på att utreda ansökningar från de asylsökande som väntat längst. Det bidrog till att antalet som väntar på besked halverades. Det innebär att verket har goda förutsättningar att nå målet om att alla ska få besked inom ett halvår. Inom verksamhetsområdena medborgarskap samt besök och bosättning krävs fortsatta åtgärder för att korta handläggningstiderna.

Satsningar krävs bland annat när det gäller personer som nyligen har etablerat ett förhållande och vill bo med sin partner i Sverige. Enligt nuvarande bestämmelser ska ärendet prövas genom en muntlig intervju. Detta krav i kombination med att det har kommit in fler ärenden för varje år, har lett till att antalet som väntar på besked har ökat kraftigt sedan år 2000. Regeringen har låtit utreda kravet på muntlighet, vilket kan leda till förenklade rutiner. Samtidigt arbetar verket på olika sätt för att korta väntetiden, till exempel genom personalförstärkningar och ett ökat inslag av elektroniska ansökningar.

Internationellt utvecklingsarbete

Samtidigt som vi utvecklar och stärker vårt arbete på hemmaplan, deltar vi i olika internationella utvecklingssamarbeten. Migrationsverket ska bland annat bidra till att bygga upp fungerande asyl- och migrations-system i länder som saknar detta, framför allt i Östeuropa

En ny vision för verket

För att svara mot de krav som uppdraget ställer på verksamheten, måste vi ständigt

förbättra och utveckla vårt sätt att arbeta. Som ett stöd i förändringsarbetet håller verket på att ta fram en ny vision och ledarskapspolicy. Visionen tar sikte på att vinna omvärldens förtroende genom att garantera rättssäkerhet, effektivitet och ett gott bemötande. Enkelt uttryckt ska vi arbeta enligt principen ”vänligt, snabbt och rätt”.

A woman with voluminous, curly, light brown hair is shown from the chest up, looking towards the camera with a slight smile. She is wearing a black top. In the background, a large, beige CRT computer monitor is visible, displaying a blue screen with a small white rectangular area. A keyboard is partially visible in the foreground, and her hand is resting on it. The setting appears to be an office or a computer workstation.

*”Vänligt,
snabbt och rätt”*

På vår webbplats www.migrationsverket.se hittar du
vår årsredovisning och annan aktuell information från oss.